

นโยบายพรรคการเมืองต่อกลุ่มเพศหลากหลาย*

POLITICAL PARTY POLICIES TOWARDS DIVERSE GENDER GROUPS

ชินนนท์ พวงพันธ์

Chinanon Phuangphan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: cooracoo@hotmail.com

Received 11 September 2023; Revised 27 October 2023; Accepted 28 October 2023

บทคัดย่อ

พรรคการเมือง เป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยแสดงถึงวิสัยทัศน์, อุดมการณ์, เจตนารมณ์, และการนำเสนอนโยบาย ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อให้ได้รับความนิยมและความไว้วางใจจนสามารถชนะการเลือกตั้งและจัดตั้งพรรคเป็นรัฐบาลในการบริหารจัดการประเทศและช่วยแก้ไขหรือหาข้อตกลงร่วมกันในการขจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

กลุ่มเพศหลากหลาย (LGBTQ) ถือเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีตัวตนในสังคม ตั้งแต่อดีตสมัยโบราณจนเชื่อมโยงมาสู่ปัจจุบัน ซึ่งบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเหล่านี้เป็นผู้มีสิทธิมีเสียงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อคัดเลือกผู้ปกครองอย่างเทียบเท่าเพศกระแสหลัก (ชาย-หญิง) พรรคการเมืองที่จะเข้ามาสู่การได้รับคัดเลือกจากประชาชนจนสามารถจัดตั้งเป็นรัฐบาลในการทำหน้าที่บริหารจัดการประเทศชาติ และใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น นโยบายของพรรคการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้กลุ่มเพศหลากหลายหรือผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะประชาชนของสังคมประชาธิปไตยตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองใดพรรค

Citation:

* ชินนนท์ พวงพันธ์. (2566). นโยบายพรรคการเมืองต่อกลุ่มเพศหลากหลาย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(5), 39-53.

Chinanon Phuangphan. (2023). Political Party Policies towards Diverse Gender Groups. Journal of Interdisciplinary Social Development, 1(5), 39-53.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.15>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

การเมืองหนึ่ง โดยที่พรรคการเมืองเหล่านั้น ให้ความสำคัญหรือมองเห็นถึงความสำคัญในการมีตัวตนของเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง เพื่อกำหนดนโยบายที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพปัญหาต่างๆ เพราะถือเป็นสิทธิและเสียงสนับสนุนจากกลุ่มเพศหลากหลายเพื่อให้พรรคการเมืองนั้นชนะการคัดเลือกตามระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: นโยบาย, พรรคการเมือง, กลุ่มเพศหลากหลาย

Abstract

Political Parties are important components of democratic government. It represents the vision, ideology, intention, and policy presentation. That will be able to meet the needs of the people to gain popularity and trust until they can win elections and form a party as a government to manage the country and help solve or find a common agreement to eliminate various problems that occur in society.

Diverse Gender Groups (LGBTQ) is a group of people who exist in society. from the ancient past until being linked to the present These LGBT people have the right to have a voice in political participation in electing parents on a par with the mainstream gender. (Male-Female) Political parties that will come to be elected by the people until they can form a government to manage the nation. and exercise the sovereign power on behalf of the people according to democracy. Therefore, the political party's policy is one of the important factors. That makes a diverse group of people of different genders or gender diversity people as citizens of a democratic society decide which political party to choose. by those political parties Emphasize or see the importance of diverse gender identity as a citizen. to formulate policies that are consistent with lifestyles and various problems Because it is the right and the support of diverse gender groups for that political party to win democratic elections.

Keyword: Policy, Political Parties, Diverse Gender Groups

บทนำ

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองครองที่ถือเสียงข้างมากของประชาชน โดยที่ประชาชนจะต้องคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของตน บนความเสมอภาคภายใต้บทกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1.หลักการอำนาจอธิปไตย ต้องเป็นของประชาชนเพราะว่าประชาชนเป็นผู้มีสิทธิที่จะมอบอำนาจอันเป็นของตนเองให้กับผู้ปกครองซึ่งแสดงออกเป็นการมอบอำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระ 2.หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนในสังคมมีการสิทธิในการกระทำอย่างอิสระหรือหลักเว้นการกระทำอย่างนั้นตามที่ประชาชนต้องการตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือสร้างความเดือดร้อนต่อสังคม และความมั่นคงของประเทศ 3.หลักความเสมอภาค เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเลือกสิ่งที่ต้องการของปัจจัยสี่มีการเข้าถึงทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเท่าเทียมกันและไม่ถูกสังคมกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางสังคม เพศ ชชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ หรือด้วยสาเหตุอื่น 4.หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม รัฐบาลต้องให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภายในสังคมนั้นรัฐบาลต้องเน้นในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน 5.หลักเสียงข้างมาก ควบคู่ไปกับการเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยในการตัดสินใจใดๆ ก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อพลเมืองหม่มากไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของพลเมืองเข้าสู่ระบบการเมืองในการตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้นๆ และก็ต้องเคารพสิทธิในเสียงข้างน้อยด้วยเพราะถือว่าเป็นเสียงจากพลเมืองอยู่ (วิทยากร เชียงกูล, 2565)

มุมมองของกลุ่มเพศหลากหลายหรือผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง เป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ในฐานะประชาชนคนหนึ่งของสังคมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมในการเลือกพรรคการเมืองที่ตนเห็นว่ามิวิสัยทัศน์ อุดมการณ์และนโยบายที่จะสามารถตอบโจทย์ต่อความต้องการของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของบุคคลทุกคน จากคำกล่าวของ (อริสโตเติล Aristotle) ที่ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์

การเมือง” ดังนั้น ในการแสดงความคิดเห็นทัศนคติต่อพรรคการเมืองที่ตนสนใจหรือตัดสินใจเลือก สามารถกระทำได้ โดยที่รัฐหรือพรรคการเมืองพึงที่จะรับฟังข้อเสนอหรือการแสดงออกถึงมุมมองความคิดและปัญหาของกลุ่มเพศหลากหลายในสังคมเทียบเท่าเพศกระแสหลักบนพื้นฐานของความเสมอภาคของการเป็นพลเมืองในสังคมเช่นเดียวกัน เพราะการเมืองถือว่ามีสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่สามารถจำกัดเพียงเพศใดเพศหนึ่ง

การทราบถึงทัศนะของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นเพื่อที่จะสามารถต่อยอดไปสู่การนำเสนอหรือกำหนดนโยบายที่ตอบสนองและแก้ไขปัญหาต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทิศทางการจัดบริการของรัฐสำหรับเพศหลากหลายจึงยังไม่มี ความชัดเจน เนื่องจากผู้เสนอหรือกำหนดนโยบายทางสังคมยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตนและวิถีชีวิตของเพศหลากหลาย จึงมีเพียงผู้ที่จัดวางตนเองในกรอบแห่งเพศกระแสหลักแบบชายและหญิงที่จะได้รับการยอมรับและมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้มากกว่าเพศกระแสรอง ส่งผลให้เกิดช่องว่างหรือการขาดชุดความรู้และการทำความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ผลที่ตามมาคือการขาดบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความเข้าใจในสถานการณ์และปรากฏการณ์ของเพศหลากหลาย (เคท ครึ่งพิบูล, 2566) ทั้งนี้ผู้เขียนบทความมีความเห็นว่าการรับรู้เกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางเพศในสังคม ยังไม่มีความเข้าใจอย่างแท้จริง และผู้กำหนดกฎเกณฑ์นโยบายสาธารณะต่างๆ ไม่สามารถครอบคลุมถึงความต้องการหรือแก้ปัญหาที่แท้จริงให้กับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างตรงประเด็น จึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบการบริหารทางสังคมและรวมไปจนถึงการสร้างนโยบายที่ขาดความละเอียดอ่อนต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศของสังคม

ความหมายและความสำคัญของพรรคการเมือง

วี โอ คีย์ (Key V.O., 1964) กล่าวสรุปไว้ว่า “ในยุคปัจจุบันบทบาทของพรรคการเมืองเป็นภาพสะท้อนกลับถึงรัฐธรรมนูญ และพรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการสร้างระบบรัฐธรรมนูญที่เป็นทางการ”

พรรคการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญ เพราะเป็นกลไกที่สำคัญในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะมีลักษณะเป็นสถาบันทางการเมืองที่เกิด

จากการรวมกลุ่มกันของคณะบุคคล โดยมีความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันและมีผลประโยชน์พื้นฐานร่วมกัน มีความปรารถนาจับกลุ่มรวมตัวกันเพื่อแสวงหาอำนาจในการปกครองหรือบริหารประเทศชาติ มีโครงสร้างเป็นองค์กรที่มีการจัดระบบที่ดีในการควบคุม มีคณะผู้บริหารพรรคและมีสมาชิกพรรคดำเนินการตามกลไกที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จนสามารถเกิดการยอมรับให้เข้ามาดำเนินการควบคุมดูแลกิจการของประชาชน ซึ่งรัฐบาลดำเนินการอยู่เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชน (วิทยา นภาศิริกุล และสุพล ราชภัณฑารักษ์, 2539) ดังนี้

1. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยพรรคการเมืองจะแสดงหลักการหรืออุดมการณ์ และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนตามแนวทางและทัศนคติของพรรคการเมืองของตน ตลอดจนแสดงวิสัยทัศน์ตามความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวของพรรคการเมืองนั้นจะเป็นนโยบายที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติและของประชาชนได้ เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิในการใช้เสียงเลือกตั้งเพื่อคัดเลือกพรรคการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย เกิดความเชื่อถือศรัทธาและเลือกพรรคการเมืองดังกล่าวเข้าไปบริหารประเทศ

2. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการสนับสนุนและสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีอุดมการณ์แน่วแน่เพื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยจะคัดสรรตัวแทนของพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมือง การสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพสามารถทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคมีผลต่อความเข้มแข็งของพรรคการเมืองนั้น

3. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการระดมสรรพกำลังทางการเมืองคือ การรวบรวมพลังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มาสนับสนุนพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคมีโอกาสรเป็นรัฐบาลหรือได้เข้าไปทำหน้าที่ในการรักษาประโยชน์ของประชาชนในสภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายค้าน พรรคการเมืองจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนทั่วไปและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ช่วยสนับสนุนนโยบายของพรรค พรรคการเมืองมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายกับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อสร้างแรงกำลัง

สนับสนุนในเรื่องต่างๆ เช่น สนับสนุนด้านการเงิน ด้านการประชาสัมพันธ์ผู้รับสมัครคัดเลือก และนโยบายต่างๆของพรรค

4. พรรคการเมืองมีความสำคัญใน รับฟังข้อคิดเห็นร้องเรียน การประสานประโยชน์ อันเกิดจากความขัดแย้งในสังคมเพื่อนำไปสู่การตกลงร่วมกันอย่างยุติธรรมตามวิถีของประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะทำการรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ มาวิเคราะห์หาสาเหตุทางความคิดที่แตกต่างกันของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยหาผลตกลงร่วมกันได้ และจะนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมือง (Party Platform) เพื่อนำมาใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งเมื่อพรรคการเมืองได้เป็นรัฐบาล และนำเสนอเพื่อตราเป็นกฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายตามนโยบายของพรรคการเมืองที่ได้แถลงต่อสาธารณชนไว้

5. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางทางการเมืองในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและสมาชิกพรรคการเมือง โดยปัญหาและความต้องการของประชาชนและสมาชิกพรรคการเมือง จะได้รับการแก้ไขหรือทำให้เกิดผลสำเร็จได้หากพรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการเมืองรับฟังเรื่องราวต่างๆที่จำเป็นต้องแก้ไข โดยการรับฟังข้อมูลต่าง ๆ จากประชาชนทั่วไปและสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งอาจจะมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นก็ตาม จากนั้นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองจะทำหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์กรณีที่เกิดขึ้น (Case Worker) เพื่อหาทางแนวทางแก้ไขและทำการช่วยเหลือ พรรคการเมืองจึงต้องมีสาขาพรรคการเมืองที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ

6. พรรคการเมืองมีความสำคัญในฐานะการทำหน้าฝ่ายค้านเพื่อตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ตามระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาในการทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานหรือบริหารประเทศของพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล เพื่อให้ฝ่ายบริหารมีความระมัดระวังในการใช้อำนาจและนำพาประเทศชาติไปสู่ความสามัคคี และเป็นผลดีต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐบาลเอง ในขณะเดียวกันประชาชนก็จะได้รับฟังรายงานจากพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสของพรรคการเมืองดังกล่าวในการสร้างคะแนนนิยมกับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจนอาจทำให้มีโอกาสชนะการเลือกตั้งและได้เป็นรัฐบาลในการเลือกตั้งในคราวต่อไป

7. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการสร้างผู้นำทางการเมือง เมื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของพรรคการเมืองแล้ว ย่อมมีการได้รับการกล่อมเกลากฎทางการเมือง (Political Socialization) ในแต่ละวงการย่อมมีความต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่

แตกต่างกันออกไป การสร้างผู้นำตามอุดมคติจึงเป็นหน้าที่สำคัญโดยตรงของพรรคการเมือง ผ่านกลไกการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพของพรรคการเมือง

ในประเทศประชาธิปไตยนั้น ประชากรที่อาศัยอยู่ในส่วนกลางหรือภูมิภาคต่างๆของประเทศได้ใช้“พรรคการเมือง”เป็นเครื่องมือ (Apparatus) เข้าแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่ง“อำนาจ” (Power) และใช้อำนาจที่ได้มานั้นเพื่อควบคุม “สถาบันการเมืองทั้งหลาย” (Political Institutions) และได้อาศัยสถาบันทางการเมืองดังกล่าวเข้าควบคุม “นโยบายสาธารณะ” (Public Policy) ที่ใช้ในการบริหารประเทศอีกทอดหนึ่ง (โกเมศ ขวัญเมือง, 2563)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยพรรคการเมืองมีความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการให้ความรู้ทางการเมืองต่อประชาชน เป็นกลุ่มที่แสดงถึงอุดมการณ์เจตนารมณ์ในการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคม และการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นศูนย์กลางการรับเรื่องราวและร้องทุกข์โดยการรับฟังข้อมูลต่างๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมใช้หลักการกล่อมเกลางานการเมืองในการคัดสรรผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่พึงประสงค์เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเข้ามาพัฒนาประเทศ และยังมีบทบาทในการเป็นฝ่ายค้านเพื่อนำเสนอข้อตรวจสอบความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ประชาชนควรให้ความสำคัญกับพรรคการเมือง เพราะการปกครองแบบประชาธิปไตย พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากมีหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่าง "ภาครัฐ" กับ "ภาคประชาชน" พรรคการเมือง เมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่ส่งผลต่อการเลือกพรรคการเมืองของประชาชน นโยบายที่มีความสอดคล้องต่อความปรารถนาของประชาชน สามารถแก้ไขหรือมีแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับประชาชนได้ ย่อมมีส่วนทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองที่มีทัศนคติและอุดมการณ์สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการอำนาจและพัฒนาแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นของสังคม

ความหมายและความสำคัญของนโยบาย

ฟรายนดริช (Friedrich, 1983) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองการบริหารและนโยบาย ดังนี้ การกำหนดนโยบายจะเป็นหน้าที่หลักของฝ่ายการเมืองและการใช้หรือการปฏิบัติเป็นหน้าที่หลักของฝ่าย

บริหาร แต่ทั้งสองฝ่ายก็ต้องมีบทบาทสัมพันธ์ต่อเนื่องกันในการกำหนดนโยบายและปฏิบัติตามนโยบาย

กรีนวูด(Greenwood, 1965) อธิบายว่า นโยบายหมายถึงการตัดสินใจจากข้อมูลทั่วไปอย่างกว้างๆ เป็นนโยบายขั้นต้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พิฟฟ์เนอร์ (Piffner, 1960) อธิบายนโยบายว่า เป็นแผนงานประจำ ซึ่งเป็นผลอันเกิดจากการต่อรองการปฏิบัติตามข้อตกลงและการประนีประนอม ในการกำหนดเป้าหมายการตรวจสอบเป็นทางเลือก และการค้นหาวิธีการเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และอาจถือได้ว่าเป็นนโยบายเป็นกฎ (Rule) และระเบียบ (Regulation) ที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขหรือแนวทางในการตัดสินใจเมื่อบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน

นโยบาย (Policy) หมายถึง สิ่งที่ยึดถึงความตั้งใจของผู้บริหารว่า ควรจะทำหรือไม่ควรทำกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดในอนาคตในสถานการณ์ที่ประสบอยู่ในขณะนั้น และเป็นแนวคิดอันจะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็นที่ยอมรับกันว่าหน้าที่อันสำคัญประการแรกของผู้บริหาร คือการกำหนดนโยบายในการบริหารงาน เช่นเดียวกับนักการเมืองและพรรคการเมืองซึ่งนโยบายจะกำหนดทิศทางในการวางแผนการทำงานหรือบริหารประเทศ กล่าวคือ นโยบายได้รับการพัฒนาหรือจัดทำโดยความละเอียดรอบคอบและเป็นที่เข้าใจโดยชัดเจนมากเพียงใดย่อมทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากเพียงใดในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด ซึ่งมีผลอันสำคัญต่อการบริหารงาน (ไพบุลย์ สุขเจตน์, 2565)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นโยบายคือเครื่องมือทางการเมืองในการกำหนดทิศทางในการทำงาน และใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขหรือบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น และยังเป็นตัวบ่งชี้การกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในอนาคตของผู้บริหาร ใช้เป็นแนวคิดในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและลดโอกาสในความผิดพลาดในการดำเนินงาน เปรียบเสมือนเข็มทิศในการนำทางเพื่อให้สามารถไปสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้องตามที่กำหนดไว้อย่ามีระเบียบแบบแผน

การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง

ไพบุลย์ สุขเจตน์ (2563) กล่าวว่า การกำหนดนโยบายจะโคจรเป็นวัฏจักร กล่าวคือ เมื่อพรรคการเมืองนำความต้องการของ ประชาชน ปัญหาทางสังคม ปัญหาทางการเมือง ปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชน มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของพรรค เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนของประชาชนเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองหรือการบริหารก็จะนำไปสู่ การตัดสินใจ เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศ การนำนโยบายไปปฏิบัติและเกิดผล กระทบต่อประชาชนทั้งในทางดีและไม่ดีซึ่งขึ้นอยู่กับตัวนโยบายนั้น และผลของนโยบายจะ สะท้อนกลับเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองอีกครั้งว่าจะยังคงดำเนินนโยบายนั้นๆ ต่อไปหรือไม่ หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายให้ มากที่สุด

การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง หลายนโยบายเป็นการกำหนดโดยไม่คำนึงถึง ผลกระทบในการดำเนินงาน ขาดการวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในการกำหนดนโยบาย อย่างรอบคอบ เช่น นโยบายรถคันแรก นโยบายกัญชาเสรี เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่ จะทำให้เกิดภาวะความเสี่ยงต่อปัญหาการเงินการคลังของประเทศ หรือปัญหาการใช้สารเสพติดของเยาวชน และนโยบายบางนโยบายไม่ตั้งอยู่บนฐานความเสมอภาคเท่าเทียมของ ประชาชนทุกคนในสังคม เช่น “เพศ” ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ มีการแสดงเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญว่ารวมไปถึงกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วย แต่ในทางปฏิบัติภาครัฐ กลับไม่มีการสำรวจประชากรเพศหลากหลายหรือไม่มีฐานข้อมูลฐานประชากรที่แน่ชัด รวมถึง การไม่มีนโยบายจากทางภาครัฐในการสนับสนุน ค้ำครองและรองรับสถานภาพทางเพศด้วย (เคท ครั่งพิบูลย์, 2565) ดังนั้น พรรคการเมืองที่จะนำเสนอนโยบายต่างๆควรครอบคลุม ประชากรอย่างเสมอภาคเท่าเทียมตามฐานของหลักสิทธิมนุษยชน โดยไม่ทอดทิ้งปัญหาของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

กลุ่มเพศหลากหลาย

พฤติกรรมความสัมพันธ์ในความรักแบบ “รักร่วมเพศ” มีเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยยุคอียิป โบราณ โดยนักโบราณคดีมีการขุดพบหลักฐานหลุมศพของชายคู่หนึ่งที่ฝังอยู่ในหลุมศพเดียวกัน และยืนยันยันได้ด้วยการมีหลักฐานแสดงถึงการใช้ชีวิตร่วมกันของชายคู่นี้จากภาพจารึก มากมาย(Subhanetto, Varinto & Panyarattanakorn, 2020) ต่อมา มีการก่อตั้งองค์กรสิทธิ

เกย์แห่งแรกในสหรัฐอเมริกา(Society for Human Rights) ในปี ค.ศ.1924 และเมื่อปี ค.ศ. 1973 สมาคมจิตเวชศาสตร์สหรัฐอเมริกา(American Psychiatric Association) ได้ยกเลิกคำว่า “รักร่วมเพศ” ออกจากคู่มือการวินิจฉัยและสถิติด้านความผิดปกติทางจิต(DSM) และประกาศว่ารักร่วมเพศไม่ใช่อาการทางจิตเวชอีกต่อไป (Dresche, 2015)

จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงตัวตนและการมีอยู่ของกลุ่มเพศหลากหลายในประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ซึ่งในประวัติศาสตร์ก็มีกลุ่มเพศหลากหลายมากมายปรากฏอยู่ เช่น “การเล่นเพื่อน” ที่มีปรากฏขึ้นในประเทศไทย (การร่วมรักสำเร็จความใคร่กับเพศเดียวกัน) ที่ปรากฏภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงมาสู่ความแตกต่างหลากหลายทางเพศที่มีความสลับซับซ้อนในปัจจุบัน

นิยามของคำว่า “ความหลากหลายทางเพศ” มีการพัฒนาคำเรียกของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศพร้อมกับสังคมที่มีความสลับซับซ้อน โดยในกลุ่มแรกของกลุ่มเพศหลากหลายที่เป็นที่รู้จักกันคือ “เกย์” เกิดขึ้นในราวทศวรรษ 1970 และมีการพัฒนาคำอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เรียกกลุ่มคน จนเกิดความพยายามในการจัดระเบียบเพศสภาพ เพศวิถี โดยใช้สรีระทางกายภาพ บุคลิกภาพทางเพศ และรสนิยมทางเพศ และในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงกลุ่มเพศหลากหลายแล้วจะประกอบไปด้วยคำเรียกที่ใช้อธิบายกลุ่มคนดังกล่าว (บุษกร สุริยสาร, 2557) ดังนี้

1. Gay (เกย์) เป็นกลุ่มผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน ได้แก่ 1.1) เกย์คิง/รุก (Top) คือกลุ่มเกย์ที่เวลามีความสัมพันธ์ทางเพศจะมีบทบาทเป็นฝ่ายรุก (ฝ่ายกระทำ) 1.2) เกย์รับ/ควีน (Bottom) คือ กลุ่มเกย์ที่เวลามีความสัมพันธ์ทางเพศจะเป็นฝ่ายรับ (ผู้ถูกรกระทำ) 1.3) โบท (Both) คือ กลุ่มเกย์ที่สามารถสลับบทบาทเวลาที่มีความสัมพันธ์ทางเพศที่เป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ

2. Lesbian (เลสเบี้ยน) เป็นกลุ่มผู้หญิงที่รักผู้หญิงด้วยกัน (ราเมศ พรหมเย็น, 2562) ได้แก่ 2.1) ทอม (Tomboy) บุคคลกลุ่มนี้มีลักษณะทางกายภาพเป็นผู้ชาย แสดงออกถึงความเข้มแข็ง แข็งแรง เป็นผู้นำ 2.2) ดี (Lady) มีลักษณะทางกายภาพเป็นผู้หญิงปกติทั่วไป ชอบผู้หญิงที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นผู้ชายและมีบุคลิกเข้มแข็ง สำหรับในบทบาทของเลสเบี้ยนจะไม่ได้นำบทบาทในกิจกรรมทางเพศเป็นตัวกำหนด จะพิจารณาจากอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นๆ ในอดีตคนไทยจะเรียกอีกชื่อ คือ “อัญจารี”

3. Bisexual (คนรักสองเพศ) มีรสนิยมทางเพศทั้งกับเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม ในกลุ่มของคนรักสองเพศที่เกิดขึ้นกับผู้ชายจะเรียกว่า “เสือใบ” โดยสามารถจำแนกออกได้

เป็น ไบรูก(ฝ่ายกระทำ) ไบรับ(ฝ่ายถูกกระทำ) แต่เพศหญิงยังไม่พบการจำแนกเป็นกลุ่มย่อยของกลุ่มรักสองเพศ (ปริยศ กิตติธีระศักดิ์, 2560)

4) Transgender (คนข้ามเพศ) เป็นผู้ที่มียีนส์ลักษณะทางเพศที่เพศสภาพตรงกันข้ามกับเพศกำเนิด และมีความรู้สึกพึงพอใจกับเพศสภาวะ หรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ตรงกันข้ามกับเพศกำเนิดของตน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 1) หญิงข้ามเพศ (Transgender female) คือ เป็นผู้มีเพศกำเนิดเป็นผู้ชายแต่มีเพศสภาพหรือมีการรับรู้ทางเพศจากภายในเป็นผู้หญิง 2) ชายข้ามเพศ (Transgender male) คือ เป็นผู้มีเพศกำเนิดเป็นผู้หญิงแต่มีเพศสภาพหรือมีการรับรู้ทางเพศจากภายในเป็นผู้ชาย

5) Intersex (คนที่มีเพศกำกวม) เป็นบุคคลที่เกิดมาพร้อมกับสรีระทางเพศที่กำกวม คือมีลักษณะที่ไม่ตรงทั้งเพศชายและเพศหญิง หรือมีอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งสองเพศ และสามารถเรียกกลุ่มคนดังกล่าวได้ว่า กะเทย หรือคนสองเพศ โดยสามารถจำแนกประเภทของพฤติกรรมกะเทยซึ่งแบ่งออกเป็นสองแบบ ดังนี้ (นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ, 2558) 1)กะเทยแท้ หมายถึง บุคคลที่มีอวัยวะและฮอร์โมนเพศทั้งชายและหญิงอยู่ในคนๆเดียว 2) กะเทยเทียม หมายถึงบุคคลที่มีฮอร์โมนเพศชายหรือหญิงอย่างเดียว แต่มีอวัยวะสืบพันธุ์ตรงข้ามกับฮอร์โมน

6) Queer (ควีร์) คนที่มีความรักโดยไร้กฎเกณฑ์(ทางเพศ) เป็นคำเรียกกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ใดๆ ไม่ว่าเขาคนนั้นจะเป็นเพศไหน จะรักใคร่ จะชอบเพศไหน ไม่จำกัดว่าจะต้องรักชอบกับเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น คนที่ไม่จำกัดว่าเป็นเพศใดและต้องรักเพศใด ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) ที่อยู่นอกคำจำกัดความทางเพศโดยสิ้นเชิง (มนูญ วงษ์มะเขะห์, 2565)

เพศวิถี (Sexual Orientation) คือความรู้สึก อารมณ์เสนาหา รสนิยมทางเพศ หรือความพึงพอใจทางเพศที่มีต่อบุคคลอื่น แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะหลักๆ ได้แก่ (รัตนกร สัตตอริยทรัพย์, 2565)

1) รักต่างเพศ คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศตรงข้าม โดยต้องการมีความสัมพันธ์ทางกายและทางใจกับบุคคลต่างเพศ เช่น ผู้ชายที่ชอบผู้หญิง หรือผู้หญิงที่ชอบผู้ชาย

2) รักเพศเดียวกัน คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกัน ต้องการมีความสัมพันธ์ทางกายและทางใจกับเพศเดียวกัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ ผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกันหรือที่เรียกว่าเลสเบี้ยน และผู้ชายที่ชอบผู้ชายด้วยกัน เรียกว่าเกย์

3) ไบเซ็กชวล คือผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีอารมณ์เสนาหา และมีความสัมพันธ์ทางกายทางใจกับเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกันก็ได้

4) ไม่ฝักใฝ่ทางเพศ คือผู้ที่ไม่สนใจหรือฝักใฝ่ในการมีเพศสัมพันธ์ แต่อาจรู้สึกสนิทสนมผูกพันหรือมีความรักกับบุคคลอื่นได้เป็นปกติ

เพศสภาพ คือลักษณะที่สังคมให้คุณค่าว่าคนๆนั้นคือความเป็นเพศอะไร มี 3 ประเภท (1) ความเป็นผู้หญิง ความเป็นผู้ชาย หรือ คุณลักษณะ ลักษณะที่สังคมให้คุณค่า ซึ่งเป็นลักษณะที่สังคมให้ความหมายว่านี่คือคุณลักษณะของผู้ชาย นี่คือนคุณลักษณะของผู้หญิง เช่น ผู้หญิงควรมีความนุ่มนวล อ่อนหวาน เอาใจใส่ เป็นผู้ตามที่ดี ผู้ชาย สังคมก็บอกว่า ชอบอิสระ ชอบการออกกำลังกาย มีความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ เด็ดเดี่ยว (2) คนข้ามเพศ หรือ Transgender คนที่มีเพศกำเนิดอันหนึ่ง แต่อยากเป็นอีกเพศหนึ่ง ไม่ได้มีการบ่งบอกว่ามีการผ่าตัดเปลี่ยนเพศหรือยัง แค่งบ่งบอกในลักษณะของคุณลักษณะที่สังคมให้ความหมาย (3) พฤติกรรมข้ามเพศบางโอกาส หรือ Transvestite คาบเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถี เหมือนกับ Transgender เช่น การแต่งคอสเพลย์ ที่มีผู้ชายบางคนนิยมนำเป็นผู้หญิงในชีวิตประจำวัน แต่แต่งแค่ชั่วคราวชั่วคราวแต่เขายังชอบผู้หญิงอยู่ ใช้ได้กับทั้ง ผู้หญิง ผู้ชาย

สรุป

พรรคการเมืองจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับหมู่ประชาชน เพราะหากประชาชนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้ปกครองหรือคณะผู้ปกครอง ระเบียบการเมืองก็ไม่อาจที่จะสงบสุขและยากที่จะปกครองประชาชนได้ พรรคการเมืองหากได้รับความไว้วางใจจากประชาชนจนกลายเป็นคะแนนเสียงเพื่อให้ได้รับการคัดเลือกในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารจัดการประเทศหรือทำหน้าที่ฝ่ายค้านในการตรวจสอบถ่วงดุลและเป็นปากเสียงตัวแทนของประชาชน พรรคการเมืองจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมโดยไม่ทอดทิ้งกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไว้ชายขอบของสังคม

นโยบายของพรรคการเมืองนอกจากจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องและยึดโยงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักสำคัญ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในสังคม และเป็นนโยบายที่ต้องตั้งอยู่บนฐานความเสมอภาคเท่าเทียมของประชาชนทุกคนในสังคม โดยไม่ทอดทิ้งกลุ่มใดเพราะประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่รัฐพึงจะกระทำการดูแลและจัดสรรทรัพยากรอย่างเสมอภาค ตัวอย่างเช่น พรรคการเมืองที่มีนโยบายยอมรับกลุ่ม

บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ มีการสื่อสารเกี่ยวกับการรณรงค์ให้ความรู้ในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับรสนิยมทางเพศอย่างปลอดภัยและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข, นโยบายสมรสเท่าเทียม ที่มอบสิทธิให้กับคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศในศักดิ์ศรีการเป็น “คู่สมรส” ตามกฎหมาย โดยกำหนดให้แก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยการสมรส ในมาตรา 1448 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) จากเดิมที่เป็นระหว่าง “ชายและหญิง” ให้เป็น “บุคคลกับบุคคล” เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองต่อกลุ่มเพศหลากหลาย พรรคการเมืองควรทำความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม หรือผู้ทำงานกำหนดและนำเสนอนโยบายควรมีความรู้ความเข้าใจในตัวตนและวิถีชีวิตของกลุ่มเพศหลากหลาย เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียม โดยไม่ใช่เพียงเพศกระแสหลักชายหญิง ที่จะได้รับการยอมรับและมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ มากกว่าเพศกระแสรอง ไม่ควรมองว่ากลุ่มเพศหลากหลายจะต้องเป็นไปตามบรรทัดฐานที่สังคมตีกรอบไว้ จนทำให้เกิดมุมมองกลุ่มเพศหลากหลายอย่างมีอคติในเชิงลบในระดับทัศนคติ เช่น การถูกกีดกันในการประกอบอาชีพครู, อาจารย์ของกลุ่มคนข้ามเพศ (Transgender) ที่แต่งกายตามเพศสภาพของตนเองโดยไม่ตรงกำเนิด สังคมมองว่าไม่มีที่น่าเชื่อถือ หรือการผลิตซ้ำของสื่อ เรามักเห็นว่าหนึ่งหรือละครนำเสนอ กลุ่ม LGBTQ เป็นกลุ่มที่มีความหยาบคาย ขอบปูดจาเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการแพร่เชื้อติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ไม่สมหวังเรื่องความรัก เป็นต้น การนำเสนอของสื่อก่อให้เกิดความเกลียดชังทางสังคมและภาพจำในทางลบของสังคมต่อกลุ่มเพศหลากหลาย สิ่งต่างๆ ข้างต้นนำมาซึ่งทัศนคติเชิงลบต่อกลุ่มเพศหลากหลาย จนขาดความสำคัญจากสังคมไป นำมาซึ่งการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่ไม่ครอบคลุมและเข้าถึงปัญหาที่แท้จริงเพราะถูกจำกัดไว้โดยใช้ทัศนคติเชิงลบเป็นที่ตั้งของผู้เสนอหรือกำหนดนโยบาย จึงส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

- วิทยากร เชียงกุล. (2566). หลักการปกครอง. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2566 จาก <https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/>
- เคท ครั่งพิบูลย์. (2565). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. 65, 223-224.
- วิทยา นาศิริกุล และ สุพพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โกเมศ ขวัญเมือง. (2563). พรรคการเมืองเปรียบเทียบ. วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต, 2 (3), 46.
- ไพบูล สุเจตน์. (2565). ปัจจัยการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(5), 85-90.
- บุษกร สุริยสาร. (2557). อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.
- ปริญญ์ กิตติธรรมาศักดิ์. (2560). ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการศึกษาถึงความหลากหลายทางเพศในกลุ่มน้อยทางเพศในประเทศไทย. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต, 31(2), 1-14.
- วรธา มงคลสืบสกุล. (2565). พัฒนาการการยอมรับและรับรองสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ. มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 39(3), 115.
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2553). ขบวนการเคลื่อนไหวของเกย์ในสังคมไทยภาคปฏิบัติการและกระบวนการ. ใน วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนูญ วงษ์มะเขาะห์. (2566). ทำความรู้จักกับ LGBTQI ตัวย่อที่มีความหมาย และประเด็นที่น่าสนใจในความก้าวหน้าของกลุ่ม LGBTQI. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน 2566 จาก <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/860/>
- ราเมศ พรหมเย็น. (2566). เพศแห่งสยาม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ. <https://web.facebook.com/rsat.info/posts/679397725580812>

/?_rdc=1&_rdr

Key V.O. (1964). Politics, Parties and Pressure Groups. New York: Thomas Y. Crowell.

Friedrich, C.J. (1963). Man and His Government. New York: McGraw - Hill.

Greenwood, W. T. (1965). Management and Organizational Behaviour Theories: An Interdisciplinary Approach. Ohio: South-Western Publishing Co.

Piffner, J. M. (1960). Administrative Organization. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Subhanetto, K., Varinto, W. & Panyarattanakorn. (2020). Homosexuality: An Analysis Based on Buddhist Ethics Guidelines. Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences, 3 (1), 92-103.

Drescher, J. (2015). Out of DSM: Depathologizing Homosexuality. Behavioral Sciences, 5(4), 565-575.